

**Попередні висновки КВУ щодо
оцінки ходу виборчого процесу на
позачергових виборах народних
депутатів 21 липня 2019 року**

Спостерігачі КВУ повідомляють про масовий непрямий підкуп виборців

На Прикарпатті виборцям пропонують безкоштовні тури на курорт «Буковель». Безкоштовні тури організують у 83-ому, 84-ому, 85-ому та 86-ому виборчих округах. У 83,84,86 округах тури проводяться від імені кандидатів від партії "Слуга Народу", у 85 окрузі – від імені кандидата-самовисуванця В. Шевченка. У Харківській області 12 липня за підтримки кандидата в народні депутати в ОВО №176 (місто Чугуїв) Д. Новицького («Опозиційна платформа За життя») понад п'ятдесят школярів Харківщини відвідали екопарк. На Житомирщині 12 липня від імені благодійного фонду Борислава Розенблата, який є кандидатом в ОВО №62, Житомирському трамвайно-тролейбусному управлінню було передано 130 мобільних аптечок. У Тернопільській області в ОВО №163 в агітаційних наметах кандидата в народні депутати І. Побера було організовано проведення безкоштовних експрес-тестів на рівень цукру в крові із залученням медичних працівників. В ОВО №64 активну діяльність проводить благодійний фонд імені Сергія Пашинського. Упродовж останніх тижнів за сприяння фонду відбувалося відкриття зони відпочинку в місті Олевську, було організовано змагання з рибної ловлі, а вихованці коростенської дитячої футбольної команди отримали сучасні м'ячі та футбольне приладдя. У Кіровоградській області в ОВО №100 10 липня за сприяння благодійного фонду Станіслава Березкіна "Добротвір" було встановлено скульптуру Афродіти. У Хмельницькій області в місті Дунаївці відбувся Кубок дружби за участю зірок національної збірної України, який було організовано за сприяння партії «За конкретні справи». В ОВО №191 від імені кандидата М. Шпака (самовисуванець) було організовано роздачу цукру та муки для агітаторів, членів комісій та спостерігачів кандидата в м. Летичеві. У Миколаївській області в ОВО №128 (місто Миколаїв) місцевим жителям разом із інформацією про підняття пенсій від Кабінету міністрів України надавалися агітаційні матеріали кандидата від О. Гайду (партія «Слуга Народу»). Як пояснили представники «Укрпошти», із кандидатом у них було підписано договір і тому поштарі розносили громадянам, в тому числі, агітаційні матеріали політика. У Дніпропетровській області в ОВО №34 (сmt. Царичанка) за сприяння кандидата від ВО «Батьківщина» Г. Ісаєва три сільські школи П'ятихатського району отримали матеріальні подарунки: школа у Лихівці отримала фотоапарат «Canon SXS30-HS», у Байдаківці – бензокосу «Штиль 25-2», в Яковлівці – стільці. У м. Мелітополь активно рекламується проведення у день тиші, 20 липня, музичного фестивалю за підтримки маріупольського міського голови і кандидата в народні депутати України С. Мінько. При цьому вказується, що, що під час фестивалю матиме місце проведення пивного чемпіонату, розігрування призів тощо. В Одеській області (ОВО №137) низка ЗМІ оприлюднили інформацію про підкуп виборців на користь кандидата Л. Клімова. Опубліковані аудіозаписи свідчать про побудову масштабної схеми прямого підкупу виборців на території Подільського, Окнянського, Балтського, Кодимського і Савранського районів. Схема передбачала незаконне надання виборцям фінансових винагород від 300 до 2500 грн.

КВУ вказав ймовірні проблемні округи на виборах

Серед них **ОВО №73** на Закарпатті, до агітації в якому активно залучені представники угорської влади. До прикладу, 12 липня прем'єр-міністр Угорщини особисто зустрівся з лідером Товариства угорської культури Закарпаття (КМКС) і кандидатом в народні депутати В. Брензовичем у Будайській фортеці Будапешта. В ОВО №73 також було проведено обшуки в одного із кандидатів, якого підозрюють у підкупі виборців. Проблеми спостерігаються і в **ОВО №107** на Луганщині, в якому зареєстровано четверо осіб із прізвищем Рибалка (один з них – чинний народний депутат України). Із початку виборчої кампанії в окрузі системно роздаються продуктові товари для громадян, а саме цукор. Також активно поширені матеріали із ознаками чорного PR, в тому числі, подробиці газети від імені «Європейської солідарність» та Радикальної партії Олега Ляшка, в яких критикується діяльність С. Рибалки. За інформацією місцевих ЗМІ в окрузі задіяна значна кількість так званих тітушок і представників місцевого криміналітету, зокрема, з окупованих територій. Також варто відзначити **ОВО №113** на Одещині, в якому балотується рекордна кількість кандидатів-клонів – 9 осіб. Всього ж в окрузі 45 кандидатів. Серед проблемних – **ОВО №20** на Волині, де основна конкуренція відбувається між чинним народним депутатом С. Мартиняком (самовисування) та керівником фракції УКРОП у Волинській обласній раді В. Рубльовим (висунуто партією

«Слуга Народу»). За інформацією місцевих ЗМІ вибори супроводжуються елементами криміналізації виборчого процесу та спробами фізичного тиску на представників кандидатів (зокрема, повідомлялося про спроби фізичного тиску та залякування помічника одного з кандидатів). Також проблемним є **ОВО №80** на Запоріжжі, де спостерігається недоброчесна конкуренція з боку двох кандидатів: Є. Балицького та С. Мінька. Є. Балицького звинувачують у використанні технології підкупу виборців та використанні на ці потреби коштів із депутатського фонду. Натомість С. Мінька (чинний міський голова Мелітополя) звинувачують у використанні адміністративного ресурсу на виборах. В окрузі присутня значна кількість матеріалів без вихідних даних, а також регулярно щотижня поширюється нова хвиля матеріалів чорного PR. Серед ймовірно проблемних – **ОВО №182** Херсонської області. В окрузі відбувається протистояння між кандидатами В. Сальдо (колишній міський голова, очільник осередку «Партії Регіонів», экс-народний депутат від ПР, голосував за закони 16 січня) та кандидатом від партії «Слуга народу». Серед іншого поширюється інформація про можливі фальсифікації в день виборів, під приводом чого відбувається мобілізації противників «Партії Регіонів» у Херсоні. Проблемним також є **ОВО №210** з центром у Прилуках, що на Чернігівщині. У цьому окрузі представники одного з адвокатських офісів, що працюють із кандидатом-самовисуванцем, заявляють про спроби втручання в їх роботу представників Національної поліції. За інформацією адвоката С. Хоменка поліція де-факто блокувала роботу приміщення, прикриваючись «анонімними заявами». Адвокат додав, що звернувся до Державного бюро розслідувань через неправомірні дії правоохоронців. Одним із проблемних є **ОВО №51** на Донеччині, який знаходиться поруч із окупованими територіями. Особливістю округу є те, що в ньому зареєстровано лише 3105 виборців. В окрузі має місце використання технології непрямого підкупу виборців від імені кандидата О. Ковальова, яким організовано регулярне підвезення питної води для мешканців. Також через близькість до лінії фронту і загрозу обстрілів в окрузі очікується мінімальна увага українських і міжнародних спостерігачів.

Псування агітаційних матеріалів набуло масового характеру

Спостерігачі КВУ повідомляють, що в усіх без винятку областях мають місце факти псування агітаційних матеріалів кандидатів і політичних сил. Так, у місті Конотоп Сумської області місцевими жителями було знесено два агітаційні намети партії «Опозиційна платформа За життя» в знак протесту проти пропаганди ідей «руського мира». У Черкасах в ОВО №194 за кілька днів було пошкоджено близько 20 агітаційних кубів (здебільшого, це стосувалося агітаційних матеріалів кандидатів В. Євпака («Голос») і Д. Кухарчука (самовисування, член партії «Національний Корпус»). У місті Чернігові було пошкоджено білборди кандидата В. Куліча. На Рівненщині в ОВО №154 невідомими особами було зіпсовано низку агітаційних матеріалів І. Луценка (ВО «Батьківщина»). У п'яти округах Київщини мало місце псування агітаційних

матеріалів шляхом заклеювання їх наліпками із написом «ТСН бреше», а в ОВО №94 на білбордах кількох кандидатів, які використовували символіку і стилістику «Слуги народу» на білбордах було розміщено наліпки зі словом «фейк». 16 липня в місті Щастя Луганської області невідомі розрізали два агітаційні плакати кандидата С. Медведчука («Опозиційна платформа За життя»). На Львівщині в ОВО №124 у Червонограді зловмисники облили фарбою білборди Ю. Мороз (ВО «Батьківщина»).

Використання концертних та шоу технологій є однією з головних форм передвиборчої агітації

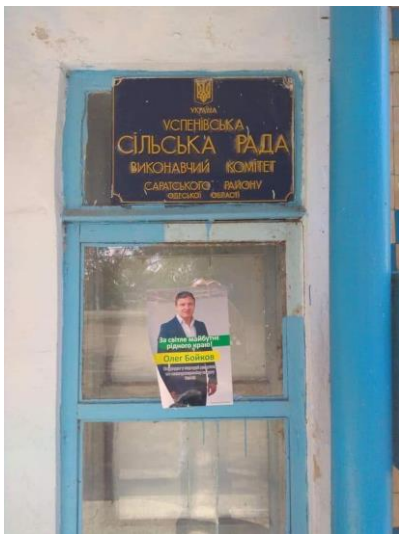
Концертні та шоу-технології масово використовуються не лише політичними партіями, але й кандидатами в одномандатних округах. У багатьох округах ця технологія стала головною для місцевих політиків. У частині населених пунктів концерти за сприяння політиків відбуваються щокілька днів із залученням різних виконавців. У Харківській області в ОВО №178 (м. Балаклія) фактично щодня, починаючи із 14 липня, відбуваються концерти за сприяння різних кандидатів. За сприяння Д. Добкіна («Опозиційний блок») у районних центрах округу концерти проводить українська співачка Ольга Полякова, за сприяння А. Русецького (самовисування) виступають співачки «Tarabarova» та Ольга Цибульська, а також гурт «Boney M». У Харкові в ОВО №172 14 липня на День родини відбувався великий концерт за активної участі міського голови Г. Кернеса (№3 у виборчому списку партії «Опозиційний блок»). Серед виконавців: І. Федішин, С. Бабкін, Maruv. У Сумській області 17 липня у місті Конотоп (ОВО №160) відбувся фестиваль «Зіркове літо» за участі груп «Фрістайл» та «Авіатор». Фестиваль організовано за сприяння кандидата І. Молотка. Фестиваль рекламувався під гаслом «Все буде молотОК». При цьому також вказано, що фестиваль відбувається за підтримки Міністерства культури України. У Житомирі в ОВО №62 13 липня на майдані Корольова відбувся концерт гурту «Без обмежень. Захід відбувся в рамках свята День вулиці Михайлівської, яке започаткував кандидат-самовисуванець І. Гундич. 14 липня в місті Києві відбувся великий концерт, організований київською командою партії «Слуга Народу». Серед іншого на сцені виступали Потап, MOZGI, Michelle Andrade та ін. Під час заходу було презентовано команду кандидатів у народні депутати від партії «Слуга Народу», які балотуються в місті Києві.

Варто відзначити, що деякі концертні заходи відбуваються за участі органів місцевого самоврядування, однак як піар-привід їх використовують кандидати в народні депутати. Іноді до організації того чи іншого концертного заходу були залучені відразу кілька кандидатів. Так, у Костополі (ОВО №156) Рівненської області святкування Дня міста відбулося за сприяння одразу трьох кандидатів у народні депутати України (В. Кльова, О. Данильчука, К. Павловської), що було зазначено в афіші заходу. Пік концертних технологій в промислових містах Сходу та Півдня на виборах може мати місце 21 липня під час святкування Дня металурга.

Незаконна агітація – найпоширеніше порушення на виборах

Це включає поширення агітаційних матеріалів без вихідних даних (тираж, замовник, установа, що здійснила друк), а також розміщення матеріалів у заборонених місцях. До прикладу, у місті Харкові на комунальній будівлі обласного Палацу дитячої та юнацької творчості розміщено телеекран, який транслює рекламу політичної партії «Опозиційний блок». В Одеській області в ОВО №142 зафіксовано розміщення агітаційних матеріалів кандидата О. Бойкова (самовисуванець) на будинку, де знаходиться сільська рада. Відповідно до ч. 5 ст. 75 Закону «Про вибори народних депутатів України» забороняється розміщення агітаційних матеріалів та політичної реклами на будинках і в приміщеннях органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій державної та комунальної форми власності. Спостерігачі КВУ повідомляють про факти розміщення агітаційних мінібордів не встановленої форми біля окремих автодоріг Миколаївської області. Внаслідок такого розміщення ці рекламні конструкції можуть відволікати водіїв і підвищують ризик ДТП. В ОВО №127 (місто Миколаїв) листівки кандидата О. Репіна («Самопоміч») були додані до технічної інформації про функціонування ліфту. Листівки розміщено на кабінах ліфту із назвою «Правила користування пасажирським ліфтом» та вказуванням, що цей матеріал розроблено «за підтримки Репіна Олександра Володимировича». Варто відзначити, що кандидат є депутатом міської ради і заступником директора департаменту ЖКГ.

Частим порушення є розміщення агітматеріалів на стовбах електропор. Зокрема, спостерігачі КВУ зафіксували такі факти в Рівному в ОВО №152, Острозі в ОВО №153, Херсоні в ОВО №182 (на стовбах наклеєні матеріали із зображенням кандидата-самовисуванця С. Герасимюка без вихідних даних). Також спостерігачі КВУ повідомляють про наявність матеріалів передвиборчої агітації на маршрутних таксі та всередині громадського транспорту. Зокрема, в Черкаській області в ОВО №197 (місто Канів) на маршрутних таксі розміщено анонс концерту Тіни Кароль на підтримку кандидата від партії «Слуга Народу» О. Скічка. Анонс виконано у партійних кольорах «Слуги Народу». У Миколаєві в ОВО №127 всередині громадського транспорту зафіксовано агітаційні матеріали кандидата-самовисуванця Т. Садридінова.

Спостерігачі КВУ повідомляють про масові факти поширення матеріалів чорного PR на виборах

У Херсонській області в ОВО №186 (місто Олешки) було масово поширено агітаційні матеріали із критикою кандидата-самовисуванця Є. Рищука. За свідченням очевидців листівки і газети були розкидані над містом із гелікоптера. Такі ж матеріали були масово поширені в місті Гола пристань, що також входить в ОВО №186. В Херсоні в ОВО №183 невідомими особами було поширено листівки без вихідних даних, в яких вказано, що нібито Ініціативна група «Херсонці за якісний та доступний транспорт» підтримує кандидата в народні депутати від ВО «Батьківщина» Ю. Одарченка. При цьому представники організації заявили, що від їх імені в окрузі поширюється критика одного з кандидатів у депутати. В ОВО №186 (місто Скадовськ) та ОВО №183 (місто Херсон) було поширено газети, виконані у кольорах та стилістиці партії «Слуга Народу», в яких критикувалися кандидати від цієї політичної сили.

Одним із рекордних округів по поширенню матеріалів чорного PR є в.о. №96 на Київщині. Окрім масового поширення матеріалів із ознаками чорного PR має

місце масштабна реклама інтернет-ресурсу, спрямованого проти кандидата в народні депутати України Я. Москаленка. Зокрема, портрет кандидата подано із використанням траурної стрічки, а розділи сайту вказані із використанням ненормативної лексики.

Проти кандидата в народні депутати України Владислава Голуба (ОВО №197) були масово поширені наклепницькі листівки зі звинуваченнями в «смертельній корупції».

На Черкащині в ОВО №195 із 27 кандидатів 5 заявляють, що балотуються за підтримки «Слуги Народу». При цьому четверто із них зареєстровані як самовисуванці. В окрузі має місце поширення агітаційних матеріалів клонів кандидата від партії «Слуга Народу», які повідомляють про “заміну” кандидата-висуванця від цієї політичної сили. Так на білбордах та агітлістівках кандидатів А.Прокопова, О.Цурана та Л.Стопчак з’явилися написи “заміна”, виділені червоним кольором. Таким чином кандидати намагаються донести до громадян неправдиву інформацію про те, що відбулася заміна кандидата-висуванця партії «Слуга Народу».

У Запоріжжі розміщено агітаційні білборди, на яких зображено фото голови Верховної Ради України, №2 у виборчому списку партії «Європейська солідарність» із написом «Ківа – це моя квота». Білборди виконані у стилістиці та кольорах політичної партії «Опозиційна платформа – За життя», від якої балотується І. Кива (№34 виборчого списку). Схожі за стилістикою білборди розміщено в Одесі із написами: «Левочкин и Бойко – лживые недобитки», «Левочкин и Бойко – это доктор зло и его помощник» і підписом «Вадим Рабинович». При цьому білборди розміщено від імені партії «Опозиційна платформа – За життя», від якої й балотуються Ю. Бойко (№1 виборчого списку), С. Львович (№5 виборчого списку) і В. Рабинович (№2 виборчого списку).

